

Betrayal or Continuity?: The Role of Interpretation in Tradition

Rabbi Avital Hochstein – hochstein@hadar.org

Rabbinic Yeshiva Intensive 2023/5783

1. בן סורר ומורה – הרקע המקראי

The wild and unruly offspring – the Torah's narrative

Deuteronomy 21:18-21	דברים כא:יח-כא
If a person has a wayward and defiant son, who does not heed his father or mother and does not obey them even after they discipline him, his father and mother shall take hold of him and bring him out to the elders of his town at the public place of his community. They shall say to the elders of his town, "This son of ours is disloyal and defiant; he does not heed us. He is a glutton and a drunkard." Thereupon his town's council shall stone him to death. Thus you will sweep out evil from your midst: all Israel will hear and be afraid.	כִּי־יְהִי לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה אִיגֹנוּ שְׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: וּתְפֹשׂוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר מִקְדָּמוֹ: וְאָמְרוּ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמוֹרֵה אִיגֹנוּ שְׁמֵעַ בְּקוֹלֵנוּ זֹלָל וְסָבָא: וְרָגְמֻהוּ כָּל־אָנָּשִׁי עִירוֹ בָּאֲבֵנִים וּמָת וַיְעַרְתָּ הָרַע מִקִּרְבְּךָ וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וִירָאוּ: {ס}

2. דוד – אביו של בן סורר

Sifrei Devarim 218:5	ספרי דברים ריח:ה
His father lusted after a 'beautiful woman' and brought into his home a stumbling block and his son became a 'wayward and defiant son' and his end will bring him to kill him in an unnatural way.	אביו של זה חשק יפת תואר והכניס שטן לתוך ביתו ונעשה בנו סורר ומורה וסופו להמיתו מיתה משונה.

Talmud Bavli Sanhedrin 107a	תלמוד בבלי סנהדרין קז.
And toward (David) came Hushai the Archi, (David) said to (Hushai): if you marry a 'beautiful woman' did not the Torah permit this? (Hushai) responded: why did you not explicate those (verses) in proximity: as it says: 'If a man has a wayward and defiant son', he will indeed have a wayward and defiant son!	והנה לקראתו [לקראת דוד] חושי הארכי' (שמואל ב טו, 32), [...] אמר [דוד לחושי]: אי נסיבת יפת תואר לאו דרחמנא שרייה? אמר ליה [חושי לדוד]: ומאי טעמא לא דריש סמוכים, דכתיב (דברים כ"א) 'כי יהיה לאיש בן סורר ומורה', הוי ליה בן סורר ומורה.¹

Midrash Tanhuma Parashat Ki Teitzei [1]	מדרש תנחומא (בובר) פרשת כי תצא [א]
Any person who marries a 'beautiful woman' will have come from him a 'wayward and defiant' son, as we find with David...	כל מאן דנסיב יפת תואר נפיק מינייהו בן סורר ומורה, <u>שכן מצינו בדוד</u>...²

3. מסע בעקבות דוד ובניו

II Samuel 11-18	שמואל ב יא-יח
1. At the turn of the year, the season when kings go out [to battle], David sent Yoab with his officers and all Israel with him, and they devastated Ammon and besieged Rabbah; David remained in Jerusalem. Late one afternoon, David rose from his couch and strolled on the roof of the royal palace; and from the roof he saw a woman bathing. <u>The woman was very beautiful</u>, and the king sent someone to make inquiries about the woman. He reported, "She is Bathsheba daughter of Eliam [and] wife of Uriah the Hittite." David sent messengers to fetch her; she came to him and he lay with her... The woman conceived, and she sent word to David,	1. 'ויהי לתשובת השנה לעת צאת המלכים וישלח דוד את יואב ואת עבדיו עמו ואת כל ישראל וישחתו את בני עמון ויצרו על רבה ודוד יושב בירושלם' (שמואל ב' יא, 1). ויהי לעת הערב ויקם דוד מעל משכבו ויתהלך על-גג בית-המלך וירא אשה רחצת מעל הגג והאשה טובת מראה מאד: וישלח דוד וידרש לאשה ויאמר <u>הלוא-זאת בת-שבע בת-אליעם אשת אוריה החתי</u>: (שם, 2-3). וישלח דוד מלכים ויקחה לאשה ויאמר <u>הלוא-זאת בת-שבע בת-אליעם אשת אוריה החתי</u>: (שם, 2-3). וישלח דוד מלכים

¹ תרגום וביאור: 'והנה לקראתו חושי הארכי' אמר [דוד לחושי]: אם נשאת [התחתנת] עם [אשת] יפת תואר, לא התירה התורה? אמר לו [חושי לדוד] ומדוע לא דרשת את [הפסוקים] הסמוכים, שכתוב (דברים כ"א) 'כי יהיה לאיש בן סורר ומורה', [כל הנושא יפת תואר -] יש לו בן סורר ומורה.

² על שחמד מעכה בת תלמי מלך גשור בצאתו למלחמה, יצא ממנו אבשלום, שביקש להרוג אותו, ושכב עם נשיו לעיני כל ישראל ולעיני השמש, ועל ידו נהרגו כמה רבבות מישראל

he lusted after Ma'aca ... as he went to war and Avshalom came forth from him...

“I am pregnant.” In the morning, David wrote a letter to Yoab, which he sent with Uriah. He wrote in the letter as follows: “Place Uriah in the front line where the fighting is fiercest; then fall back so that he may be killed.”

2. Why then have you flouted the command of the LORD and done what displeases Him? You have put Uriah the Hittite to the sword; you took his wife and made her your wife and had him killed by the sword of the Ammonites. Therefore the sword shall never depart from your House ... Thus said the LORD: ‘I will make a calamity rise against you from within your own house; I will take your wives and give them to another man before your very eyes and he shall sleep with your wives under this very sun... David consoled his wife Bathsheba; he went to her and lay with her. She bore a son and she named him Solomon. The LORD favored him, and He sent a message through the prophet Nathan; and he was named Jedidiah^c i.e., “Beloved of the Lord.” at the instance of the LORD.

3. This happened sometime afterward: Absalom son of David had a beautiful sister named Tamar, and Amnon son of David became infatuated with her. ... he caught hold of her and said to her, “Come lie with me, sister.” But she said to him, “Don’t, brother. Don’t force me. ... But he would not listen to her; he overpowered her and lay with her by force. ... When King David heard about all this, he was greatly upset.

4. Two years later, when Absalom was having his flocks ... Now Absalom gave his attendants these orders: “Watch, and when Amnon is merry with wine and I tell you to strike down Amnon, kill him! Don’t be afraid, for it is I who give you the order. Act with determination, like brave men!” Absalom’s attendants did to Amnon as Absalom had ordered; ... But Jonadab, the son

וַיִּקְחָהּ וַתְּבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁכַּב עִמָּה [...] וַתַּהַר הָאִשָּׁה (שם, 4-5). וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל יוֹאָב וַיִּשְׁלַח בְּיַד אֲוִרְיָה: וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר לֵאמֹר הִבּוּ אֶת אֲוִרְיָה אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה וְשַׁבְתֶּם מֵאַחֲרָיו וְנָכָה וָמֵת (שם, 14-15).

2. וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-דָּוִד [...] מִדּוּעַ בָּזִיתָ אֶת דְּבַר ה' לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵינוּ אֶת אֲוִרְיָה הַחִתִּי הַכִּיתָ בַּחֶרֶב וְאֶת אִשְׁתּוֹ לָקַחְתָּ לָךְ לְאִשָּׁה וְאֹתוֹ הִרְגָתָ בַּחֶרֶב בְּנִי עֲמוֹן: וְעַתָּה לֹא תִסּוּר חֶרֶב מִבֵּיתְךָ... כֹּה אָמַר יְהוָה הַנְּנִי מְלָכִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתְךָ וְלָקַחְתִּי אֶת-נְשִׁיךָ לְעֵינֶיךָ וְנָתַתִּי לְרַעְיָךְ וְשָׁכַב עִם-נְשִׁיךָ לְעֵינֵי הַשָּׁמֶשׁ הַזֹּאת... וַיִּנָּחַם דָּוִד אֶת בֵּת שָׁבַע אִשְׁתּוֹ וַיָּבֵא אֵלֶיהָ וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וַתֵּלֶד בֶּן וַיִּקְרָא וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה וְה' אָהָב: וַיִּשְׁלַח בְּיַד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יְדִידְיָה בְּעֵבֶר ה' (שם, יב, 7-25).

3. וַיְהִי אַחֲרֵי-כֵן וּלְאַבְשָׁלוֹם בֶּן דָּוִד אָחוֹת יָפָה וְשֵׁמָה תָמָר וַיֹּאֲהֲבָהּ אֲמִנוֹן בֶּן דָּוִד [...] וַיֹּאמֶר [אֲמִנוֹן אֶל תָּמָר] לָהּ בּוֹאִי שָׁכְבִי עִמִּי אָחוֹתִי: וַתֹּאמֶר לוֹ אֵל אָחִי אֵל תַּעֲנֵנִי [...] וְלֹא אָבָה לִשְׁמַע בְּקוֹלָהּ וַיַּחֲזֵק מִמֶּנָּה וַיַּעֲנֶה וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ (שם יג, 1-14). וַהֲמַלְךָ דָּוִד שָׁמַע אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּחֲר לוֹ מְאֹד (שם, 21).

4. וַיְהִי לִשְׁנַתִּים יָמִים וַיְהִיו גִּזְזִים לְאַבְשָׁלוֹם בְּבַעַל חֲצוֹר אֲשֶׁר עִם אֶפְרַיִם וַיִּקְרָא אֲבִשָׁלוֹם לְכָל בְּנֵי הַמֶּלֶךְ: [...] וַיֵּצֵא אֲבִשָׁלוֹם אֶת נַעֲרָיו לֵאמֹר רְאוּ נָא כְּטוֹב לֵב אֲמִנוֹן בֵּינִי וְאִמְרָתִי אֲלֵיכֶם הִנּוּ אֶת אֲמִנוֹן וְהִמָּתֵם אֹתוֹ אֵל תִּירְאוּ הֲלוֹא כִּי אֲנֹכִי צִוִּיתִי אֲתֶכֶם חֲזָקוּ וְהָיוּ לִבְנֵי חֵיל: וַיַּעֲשׂוּ נַעֲרֵי אֲבִשָׁלוֹם לְאַמִּנוֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֲבִשָׁלוֹם [...] וַיַּעַן יוֹנָדָב בֶּן שִׁמְעָה

of David's brother Shimah, said, "...Only Amnon is dead; for this has been ... decided by Absalom ever since his sister Tamar was violated. ... Absalom, who had fled to Geshur, remained there three years.

5. Joab son of Zeruiah could see that the king's mind was on Absalom;...Then the king said to Joab, "I will do this thing. Go and bring back my boy Absalom."... And Joab went at once to Geshur and brought Absalom to Jerusalem. But the king said, "Let him go directly to his house and not present himself to me." So Absalom went directly to his house and did not present himself to the king... Joab went to the king and reported to him; whereupon he summoned Absalom. He came to the king and flung himself face down to the ground before the king. And the king kissed Absalom.

6. Sometime afterward, Absalom provided himself with a chariot, horses, and fifty outrunners. ... And Absalom went on, "If only I were appointed judge in the land and everyone with a legal dispute came before me, I would see that he got his rights." ... Absalom stole (won over) the hearts of the men of Israel.

...

Absalom also sent [to fetch] Ahithophel the Gilonite, David's counselor...

When Ahithophel saw that his advice had not been followed, he saddled his ass and went home to his native town. He set his affairs in order, and then he hanged himself.

7. They took Absalom and flung him into a large pit in the forest, and they piled up a very great heap of stones over it. Then all the Israelites fled to their homes.—

אָחִי דָּוִד וַיֹּאמֶר [...] אֲמֹנֹן לִבְדּוֹ מֵת כִּי עַל פִּי אֲבִשָּׁלוֹם הָיְתָה שׁוּמָה מִיּוֹם עֲנֹתוֹ אֶת תָּמָר אָחִתּוֹ: [...] וְאֲבִשָּׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ גִּשּׁוּר וַיְהִי שָׁם שְׁלֹשׁ שָׁנִים: וַתָּכֵל דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִצְאָת אֶל אֲבִשָּׁלוֹם כִּי נָחַם עַל אֲמֹנֹן כִּי מֵת (שם, יג, 23-39).

5. 'וַיֵּדַע יוֹאָב בֶּן צְרוּיָה כִּי לֵב הַמֶּלֶךְ עַל אֲבִשָּׁלוֹם: [...] וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל יוֹאָב הֲנִה נָא עֲשִׂיתִי אֶת הַדְּבָר הַזֶּה וְלֹךְ הֲשִׁב אֶת הַנֶּעַר אֶת אֲבִשָּׁלוֹם: [...] וַיִּקָּם יוֹאָב וַיֵּלֶךְ גִּשּׁוּרָה וַיָּבֵא אֶת אֲבִשָּׁלוֹם יְרוּשָׁלַם: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יֹסֵב אֶל בֵּיתוֹ וּפָנִי לֹא יִרְאֶה וַיֹּסֵב אֲבִשָּׁלוֹם אֶל בֵּיתוֹ וּפָנִי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה' (שם, יד, 24-1). 'וַיָּבֵא יוֹאָב אֶל הַמֶּלֶךְ וַיִּגֵּד לוֹ וַיִּקְרָא אֶל אֲבִשָּׁלוֹם וַיָּבֵא אֶל הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ עַל אַפָּיו אֶרְצָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשָּׁק הַמֶּלֶךְ לְאֲבִשָּׁלוֹם' (שם, 33).

6. 'וַיְהִי מֵאַחֲרֵי כֵן וַיַּעַשׂ לוֹ אֲבִשָּׁלוֹם מִרְכָּבָה וּסּוּסִים וַחֲמִשִּׁים אִישׁ רָצִים לִפְנָיו: [...] וַיֹּאמֶר אֲבִשָּׁלוֹם מִי יִשְׁמַנִּי שֹׁפֵט בָּאֶרֶץ וְעָלִי יָבוֹא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה לוֹ רִיב וּמִשְׁפָּט וְהִצַּדְקָתוֹ: [...] וַיִּגְנֹב אֲבִשָּׁלוֹם אֶת לֵב אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל' (שם, טו, 6-1).

... וַיֹּאמֶר אֲבִשָּׁלוֹם אֶל הַמֶּלֶךְ אֲלֵכָה נָא וְאַשְׁלֵם אֶת נְדָרֵי אֲשֶׁר נְדַרְתִּי לָהּ: בְּחֶבְרוֹן: (ח) כִּי נִדְרַי עָבַדְךָ בְּשִׁבְתִּי בְּגִשּׁוּר: [...] וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לֹךְ בְּשָׁלוֹם וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ חֶבְרוֹנָה: וַיִּשְׁלַח אֲבִשָּׁלוֹם אֶת אַחִיתֹפֶל הַגִּילֹנִי יוֹעֵץ דָּוִד' (שם, טו, 7-12).

'וְאַחִיתֹפֶל רָאָה כִּי לֹא נִעְשְׂתָה עֲצָתוֹ וַיַּחְבֹּשׁ אֶת הַחֲמֹר וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ אֶל בֵּיתוֹ אֶל עִירוֹ וַיֵּצֵא אֶל בֵּיתוֹ וַיַּחְנֹק וַיָּמָת' (שם, יז, 23).

7. 'וַיִּקְחוּ אֶת אֲבִשָּׁלוֹם וַיִּשְׁלְכוּ אוֹתוֹ בְּיַעַר אֶל-הַפֶּחַת הַגָּדוֹל וַיִּצְבּוּ עָלָיו גִּל-אֲבָנִים גָּדוֹל מְאֹד' וְכָל יִשְׂרָאֵל נָסוּ אִישׁ לְאֹהֲלָיו'. (שם, יח, 17).

The context of the conversation

Talmud Bavli Sanhedrin 69b	תלמוד בבלי סנהדרין סט:
The Gemara asks: And from where do we derive that in earlier generations men fathered at the age of 8?	ודורות הראשונים מנלן דאוליד

Avshalom – Shlomo, Bat Sheva, Eliam, Ahitofel

If we say that we know this from the following calculation: It is written: “Is this not Bathsheba, daughter of Eliam, wife of Uriah the Hittite?” (II Samuel 11:3). And it is also written: “And Eliam, son of Ahithophel the Gilonite” (II Samuel 23:34), which teaches that Bathsheba was the granddaughter of Ahithophel. And it is written with reference to the birth of Solomon: “And he sent by the hand of Nathan the prophet, and he called his name Jedidiah, for the Lord’s sake” (II Samuel 12:25). And later it is written: “And it came to pass after two years, that Absalom had sheepshearers” (II Samuel 13:23). And afterward it is written: “So Absalom fled, and went to Geshur, and was there three years” (II Samuel 13:38), so that this was five years after Solomon was born. And it is written: “So Absalom dwelt two years in Jerusalem, and did not see the king’s face” (II Samuel 14:28), bringing the tally to seven years after Solomon was born. And it is written: “And it came to pass after forty years, that Absalom said to the king, I pray you, let me go and pay my vow, which I have vowed to the Lord, in Hebron” (II Samuel 15:7). This was the beginning of Absalom’s rebellion against David. Accordingly, at that time Solomon was at least seven years old. And at	אלימא מדכתיב (שמואל ב יא, ג) הלא זאת בת שבע בת אליעם אשת אוריה החתי וכתיב ((שמואל ב כג, לד) (ו)אליעם בן אחיתופל הגילוני וכתיב (שמואל ב יב, כה) וישלח ביד נתן הנביא ויקרא את שמו ידידיה בעבור (כי) ה' (אהבו) Ahithophel the Gilonite Eliam Bathsheba Jedidiah (Shlomo) וכתיב (שמואל ב יג, כג) ויהי לשנתיים ימים ויהיו גוזזים לאבשלום וכתיב (שמואל ב יג, לח) ואבשלום ברח וילך גשורה ויהי שם שלוש שנים וכתיב (שמואל ב יד, כח) וישב אבשלום בירושלים שנתיים ימים ופני המלך לא ראה וכתיב (שמואל ב טו, ז) ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא (ואשלמה) את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון וכתיב (שמואל ב יז, כג) ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש את החמור ויקם וילך אל ביתו (ו)אל עירו ויצא אל ביתו ויחנק
--	--

some point during the rebellion it is written: “And when Ahithophel saw that his counsel was not followed, he saddled his donkey, and arose, and went to his house, to his city, and put his household in order, and strangled himself and died” (II Samuel 17:23).³	Ahithophel the Gilonite Eliam Bathsheba Jedidiah (Shlomo)
And it is written: “Bloody and deceitful men shall not live out half their days” (Psalms 55:24). And in keeping with this verse, it is taught in a <i>baraita</i>: All of Doeg’s years were only thirty-four and Ahithophel’s were only thirty-three. Neither reached the age of thirty-five, half of the normal life span of seventy years. Based on this, one can calculate: How many years did Ahithophel live? Thirty-three. Subtract seven years, Solomon’s age at the time of Ahithophel’s death, which leaves Ahithophel twenty-six years old at the time of Solomon’s birth. Subtract two more years for three pregnancies, one preceding the birth of Eliam the son of Ahithophel, one preceding the birth of Bathsheba, daughter of Eliam, and one preceding the birth of Solomon, son of Bathsheba. It turns out that three generations were born in twenty-four years, and that each and every parent begot a child at the age of eight.	וכתיב (תהלים נה, כד) אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ותניא כל שנותיו של דואג אינן אלא שלשים וארבע ושל אחיתופל אינן אלא שלשים ושלש כמה הויא להו תלתין ותלת דל שבע דהוה שלמה פש להו עשרים ושית דל תרתי שני לתלתא עבורי אשתכח דכל חד וחד בתמני אוליד $33 - 7 = 26 - 2 = 24 / 3 = 8$

4. אברהם או תרח-הרן-שרה

Bereishit 11:26-29	בראשית יא:כו-כט
When Terah had lived 70 years, he begot Abram, Nahor, and Haran: Now this is the line of Terah: Terah begot Abram, Nahor, and Haran; and Haran begot Lot: Haran died in the lifetime of his father Terah, in his native land, Ur of the Chaldeans: Abram and Nahor took wives for	וַיְחִי תֵרַח שִׁבְעִים שָׁנָה וַיֻּלְדְּ אֶת אַבְרָם אֶת נָחוֹר וְאֶת הָרָן: וְאַלְהָה תּוֹלְדֹת תֵרַח הֵרַח הוֹלִיד אֶת אַבְרָם אֶת נָחוֹר וְאֶת הָרָן וְהָרָן הוֹלִיד אֶת לוֹט: וַיָּמָת הָרָן עַל פְּנֵי תֵרַח אָבִיו בְּאֶרֶץ מוֹלְדֹתוֹ בְּאוּר כַּשְׁדִּים: וַיִּקַּח אַבְרָם וְנָחוֹר לָהֶם נָשִׁים שֵׁם אִשְׁתּוֹ

³ Solomon was 7 when his great grandfather died – if we would know how old his great grandfather was we would know how old each parent in the family tree was.

themselves, the name of Abram's wife being Sarai and that of Nahor's wife Milcah, the daughter of Haran, the father of Milcah and Iscah.	אַבְרָם שָׂרַי וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָחוֹר מִלְכָּה בִּת הָרָן אֲבִי מִלְכָּה וְאֲבִי יִסְכָּה.
--	---

Talmud Bavli Sanhedrin 69b	תלמוד בבלי סנהדרין סט:
Rather, it is from here that one can deduce that in earlier generations men fathered at the age of eight, as it is written: “And these are the generations of Terah; Terah begot Abram, Nahor, and Haran” (Genesis 11:27). And Abraham was at least one year older than Nahor, and Nahor was one year older than Haran, so it turns out that Abraham was two years older than Haran. And it is written: “And Abram and Nahor took wives for themselves; (Genesis 11:29). And Rabbi Yitzhak says: Iscah is in fact Sarah.⁴ And why was she called Iscah? Because she envisioned [shesokha] hidden matters by means of divine inspiration. And this explains what is written: “In all that Sarah has said to you, hearken to her voice” (Genesis 21:12). Alternatively, Sarah was also called Iscah, because all gazed [sokhim] upon her beauty. And it is written: “And Abraham fell upon his face, and laughed, and said in his heart: Shall a child be born to him that is a hundred years old? And shall Sarah, who is ninety years old, give birth?” (Genesis 17:17). How much older was Abraham than Sarah? He was ten years older than her and, as stated above, he was two years older than her father, Haran. It turns out then that when Haran begot Sarah, he begot her at the age of eight.	אלא מהכא (בראשית יא, כז) אלה תולדות תרח תרח הוליד את אַבְרָם את נחור ואת הרן ואברהם גדול מנחור שנה ונחור גדול מהרן שנה נמצא אברהם גדול שתי שנים מהרן וכתיב (בראשית יא, כט) ויקח אַבְרָם ונחור להם נשים וגו' ואמר רבי יצחק יסכה זו שרה ולמה נקרא שמה יסכה שסוכה ברוח הקדש והיינו דכתיב (בראשית כא, יב) כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה דבר אחר יסכה שהכל סכים ביופיה וכתיב (בראשית יז, יז) ויפל על פניו ויצחק ויאמר בלבו וגו' כמה קשיש אברהם משרה עשר שנים וקשיש מאבוב תרתין שנים אשתכח כי אולדה הרן לשרה בתמי אולידה

⁴ Avraham actually married his niece, daughter of his younger brother (younger by 2 years) Haran

Context of the *midrash*

Bereishit Rabbah Parashat Noach 38	בראשית רבה פרשת נח פרשה לח
1. [Genesis 11:28 says,] “And Haran died in the presence of his father Terach.” Rabbi Hiyya said: Terach was a manufacturer of idols. He once went away somewhere and left Abraham to sell them in his place. A man came in and wished to buy one. "How old are you?" Abraham asked the man. "Fifty years old," he said. "Woe to such a man, who is fifty years old and would worship a day old object!" Avraham said. And he was shamed and left. 2. On another occasion a woman came in with a plateful of flour and said to him, "Take this and offer it to them." So he took a stick and broke them, and put the stick in the hand of the largest. When his father returned he demanded, "What did this to them?" "I cannot conceal it from you. A woman came with a plateful of fine meal and asked me to offer it to them. One claimed, 'I must eat first,' while another claimed, 'I must eat first.' Thereupon, the largest arose, took the stick and broke them." "Why do you make sport of me? Have they any knowledge?" Terach said. "Should not your ears hear what your mouth has said?" Avraham said. 3. Thereupon Terach seized him and delivered him to Nimrod. "Let us worship fire," Nimrod said. "Let us rather worship water which quenches fire," Avraham said. "Let us worship water," Nimrod said. "Let us rather worship the clouds which bear the water," Avraham said. "Let us then worship the clouds," Nimrod said. "Let us worship the wind which disperses the clouds," Avraham said. "Let us worship the wind," Nimrod said. "Let us worship human beings which can stand up to the wind," Avraham said. "You are just bandying words, and we will worship nothing but the fire. Behold, I will cast you	1. (כח) [וימת הרן על פני תרח אביו] אמר ר' חייא: תרח עובד צלמים הוה, חד זמן נפק לאתר הושיב אברהם מוכר תחתיו, הוה אתי בר נש בעי דיזבון, אמר ליה: בר כמה שנין את? אמר ליה: בר חמשין, אמר ליה: ווי לההוא גברא דאת בר חמשין ותסגוד לבר יומא? והוה מתבייש והולך לו. 2. חד זמן אתת איתתא טעינא חד פינגר דסלת. אמ' ליה: הא לך קרב קדמיהון, קם נסיב בוקלסה ותברהון. ויהב ההוא בוקלסה בידיו דרבה דבהון. כיון דאתא אבוה אמר ליה: מה עבד להון כדין? אמר ליה: מה נכפור לך, אתת חדא איתתא טעינא חד פינגר דסלת ואמרת לי קרב קומיהון, דין אמר אנא אכיל קדמאי ודין אמר אנא אכיל קדמאי, קם הדין רבה נסיב בוקלסה ותברהון! [אמר ליה] מה את מפלה בי? ידעין אינון? אמר ליה: ולא ישמעו אזניך מפיר! 3. נסתיה ומסרתיה לנמרוד. אמר ליה: נסגוד לנורא! אמר ליה: נסגוד למיאי דמטפין לנורא. אמר ליה: ונסגוד למיא! אמר ליה: נסגוד לענני דטעני מיא. אמר ליה: ונסגוד לעננא! אמר ליה: נסגוד לרוחא דמובלי עננא. [אמר ליה]: ונסגוד לרוחא! אמר ליה: נסגוד לבר נשא דסביל רוחא. אמר ליה: מלין את משתעי, לא נסגוד אלא לאור. הריני משליכך בו ויבוא אליהך

into it, and let your God whom you adore come and save you from it!" Nimrod said.	שאתה משתחוה לו ויצילך ממנו! ⁵
4. "And Abram and Nahor took wives for themselves; (Genesis 11:29). And Abraham was at least one year older than Nahor, and Nahor was one year older than Haran, so it turns out that Abraham was two years older than Haran.	4. ... (כט ל) ויקח אברם ונחור להם נשים וגו' אברם היה גדול מנחור שנה, נחור גדול מהרן שנה, גדול ב' שנים, ...

5. בצלאל או כלב-חור-אורי-בצלאל

Talmud Bavli Sanhedrin 69b	תלמוד בבלי סנהדרין סט:
The Gemara asks: Rather, from where do we derive that in earlier generations men fathered at the age of eight? From here, as it is written: "And Bezalel, son of Uri, son of Hur, of the tribe of Judah, made all that the Lord commanded Moses" (Exodus 38:22). And it is written: "And Azubah died, and Caleb took for himself Ephrat, who bore him Hur. And Hur begot Uri, and Uri begot Bezalel" (I Chronicles 2:19–20). And when Bezalel made the Tabernacle how old was he? He must have been at least thirteen years old, as it is written: "And all the wise men that carried out all the work of the sanctuary, came every man from his work that they did" (Exodus 36:4), and one who is less than thirteen is not called a man. And it is taught in a baraita: In the first year following the exodus from Egypt Moses made the Tabernacle; in the second year he erected the Tabernacle and sent out the spies.	אלא מנלן מהכא (שמות לח, כב) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה⁶ וכתיב (דברי הימים א ב, יט) ותמת עזובה (אשת כלב) ויקח לו כלב את אפרת ותלד לו את חור וכי עבד בצלאל משכן בר כמה הוי בר תליסר דכתיב (שמות לו, ד) איש איש ממלאכתו אשר המה עושים ותניא שנה ראשונה עשה משה משכן שניה הקים משכן ושלח מרגלים

⁵ תרגום וביאור: אמר ר' חייא תרח עובד צלמים היה. פעם אחת יצא למקום, הושיב את אברהם שימכור במקומו, בא איש אחד שרצה לקנות [צלם], אמר לו [אברהם]: בן כמה שנים אתה? אמר לו: בן חמישים. אמר לו [אברהם]: אוי לאותו האיש, שאתה בן חמישים ותשתחוה לבן יום?! היה מתבייש והלך לו. פעם אחת באה אישה אחת נושאת קערת סולת. אמרה לו [לאברהם]: הא לך, הקרב לפני הפסילים. קם [אברהם] נטל פטיש בידו, שבר את כל הפסילים ונתן הפטיש ביד הגדול שביניהם. כיון שבא אביו, אמר לו: מי עשה להם כך? אמר לו: מה נעלים ממך? באה אישה אחת טעונה קערת סולת ואמרה לי להקריב לפנייהם. זה אמר: אני אוכל ראשון, וזה אמר: אני אוכל ראשון. קם הגדול שביניהם, נטל פטיש ושברם. אמר לו: מה אתה משטה בי, האם יודעים הם? אמר לו: ולא ישמעו אזניך את פיך? נטלו ומסרו לנמרוד. אמר לו: עבוד את האש! אמר לו: אעבוד את המים שמכבים את האש. אמר לו: ועבוד למים! אמר לו: נעבוד את העננים שטוענים את המים. אמר לו: ועבוד את הענן! אמר לו: נעבוד את הרוח שמובילה את הענן. אמר לו: ועבוד את הרוח! אמר לו: ואעבוד לאדם שסובל את הרוח. אמר לו: דברים אתה מספר לי! לא נעבוד אלא את האש! הריני משליך בך ויבוא אלוהיך שאתה משתחוה לו ויצילך ממנו!

⁶ (שמות לח, כב) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה

And it is written that Caleb, Bezalel's great-grandfather, said to Joshua: "I was forty years old when Moses the servant of the Lord sent me from Kadesh Barnea to spy out the land" (Joshua 14:7). And he added: "And now, behold, I am this day eighty-five years old" (Joshua 14:10). How many years old was Caleb when he was sent off with the spies? He was forty. Subtract fourteen years, as Bezalel was at least fourteen years old when Caleb was sent to spy out the land. This is known because that mission took place a year after the Tabernacle was erected. This leaves twenty-six years. Subtract two more years for three pregnancies, one preceding the birth of Hur, son of Caleb, one preceding the birth of Uri, son of Hur, and one preceding the birth of Bezalel, son of Uri. It turns out that three generations were born in twenty-four years, and that each and every parent begot a child at the age of eight.	וכתיב (יהושע יד, ז) בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד ה' וגו' ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמנים שנה כמה הויא להו ארבעין דל ארביסר דהוה בצלאל פשא להו עשרים ושית דל תרתי שני דתלתא עיבורי אשתכח דכל חד וחד בתמני אוליד:
--	--

Talmud Bavli Sanhedrin 69b	תלמוד בבלי סנהדרין סט:
Rabbi Ḥiyya, son of Rabba bar Naḥmani, says that Rav Ḥisda says, and some say that Rav Ḥisda says that Ze'eiri says: All, i.e., both Beit Shammai and Beit Hillel, concede with regard to a boy nine years and one day old that his intercourse is regarded as intercourse and has legal implications,⁷ And they also all concede concerning a boy less than eight years old that his intercourse is not regarded as intercourse vis-à-vis these <i>halakhot</i>. They disagree only about a boy who is eight years old, as Beit Shammai maintain that we learn from earlier generations, when people were able to father children at that age, and we apply that reality to the present; and Beit Hillel maintain that we do not learn from earlier generations.	אמר רבי חייא בריה דרבה בר נחמני אמר רב חסדא ואמרי לה אמר רב חסדא אמר זעירי הכל מודים בבן תשע שנים ויום אחד שביאתו ביאה פחות מבן שמנה שאין ביאתו ביאה לא נחלקו אלא בבן שמנה דב"ש סברי גמרינן מדורות הראשונים ובית הלל סברי לא גמרינן מדורות הראשונים

⁷ disqualifies a woman from marrying into the priesthood as well as results in her liability to receive the death penalty, even though he himself is not liable to receive it

The biblical unruly children who appear in the Talmudic narrative:
What is the essence of their rebellion?

1. להוליד
2. לדרוש מההורים (אבשלום)
3. לבחור באלוהים אחר
4. לעשות דברים בדרך שלי